

Výročná správa o vykonávaní Operačného programu Kvalita životného prostredia za rok 2022
ZHRNUTIE PRE OBČANOV

Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP) je programovým dokumentom Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) v oblasti ochrany a zlepšovania kvality životného prostredia, aktívnej adaptácie na zmenu klímy a podpory energeticky efektívneho nízkouhlíkového hospodárstva.

Investičná stratégia OP KŽP zahŕňa tri tematické ciele politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2014 – 2020, ktorými sú:

- Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov;
- Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika;
- Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

a prispieva k ich dosiahnutiu.

Návrh OP KŽP bol schválený uznesením vlády SR č. 175 zo dňa 16. 4. 2014.

OP KŽP v jeho počiatočnom znení bol schválený rozhodnutím Európskej komisie zo dňa 28. 10. 2014.

V súčasnosti je platným znenie OP KŽP (verzia 14), ktoré bolo schválené rozhodnutím Európskej komisie C (2022) 9335 final zo dňa 7. 12. 2022: <https://www.op-kzp.sk/obsah-dokumenty/dokument-op-kzp-verzia-14-0/>.

Suma zdrojov EŠIF alokovaných v OP KŽP → takmer 2,83 mld. €, z toho:

KOHÉZNY FOND → takmer 1,724 mld. €,

EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA → takmer 1,109 mld. €.

OP KŽP pozostáva z **piatich prioritných osí**.

Najväčšou z hľadiska rozsahu podpory a finančného objemu je **prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry** s alokáciou 1,536 mld. €. Projekty v rámci tejto prioritnej osi podporujú rozvoj dostupnosti a kvality environmentálnej infraštruktúry ako jedného z faktorov ovplyvňujúcich úroveň rozvoja regiónov a životnú úroveň obyvateľstva. Tieto projekty sú zamerané napr. na zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych vôd a zásobovania bezpečnou pitnou vodou, monitorovanie stavu podzemných a povrchových vôd, podporu separovaného zberu komunálnych odpadov, výstavbu zariadení na recykláciu odpadov, vrátane biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov, na realizáciu opatrení na zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov, ako aj podporu prvkov zelenej infraštruktúry, na zníženie znečisťovania ovzdušia a zabezpečenie sanácie environmentálnych záťaží.

Na **prioritnú os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami** je vyčlenených 188 mil. €, ktoré slúžia na podporu projektov zameraných na zníženie rizika povodní a negatívnych dôsledkov zmeny klímy. Okrem preventívnych protipovodňových opatrení k nim patria vodozádržné opatrenia v sídlach, ktorých súčasťou je využitie prvkov zelenej infraštruktúry a prispievajú k zlepšeniu mikroklimatických podmienok obyvateľov miest alebo obcí.

V rámci **prioritnej osi 3: Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy**, na ktorú je určených 243,9 mil. €, sú podporované projekty zamerané napr. na zvýšenie úrovne pripravenosti na zvládanie mimoriadnych udalostí, zvýšenie efektívnosti manažmentu mimoriadnych udalostí, ako aj na sanáciu zosuvných území ovplyvnených zmenou klímy.

V rámci **prioritnej osi 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch**, ktorej zdroje predstavujú takmer 787,77 mil. €, sú podporované projekty zamerané na zníženie energetickej náročnosti verejných budov, na zvyšovanie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v podnikoch, na podporu výroby a distribúcie energie z obnoviteľných zdrojov, rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom, ako aj na zvyšovanie počtu miestnych plánov a opatrení súvisiacich s nízkouhlíkovou stratégiou.

Na **prioritnú os 5: Technická pomoc** je vyčlenených 77 mil. €.

IMPLEMENTAČNÁ ŠTRUKTÚRA OP KŽP

Riadiaci orgán	Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP SR)
Sprostredkovateľské orgány	Slovenská agentúra životného prostredia (SAŽP) – implementácia projektov prioritnej osi (PO) 1, PO 2 a špecifického cieľa 3.1.2 v PO 3
	Ministerstvo vnútra SR (MV SR) - pre PO 3, špecifické ciele 3.1.1 a 3.1.3
	Slovenská inovačná a energetická agentúra (SIEA) – pre PO 4

Vyhlasovanie výziev a písomných vyzvaní

Od začiatku programového obdobia bolo k 31. 12. 2022 **vyhlásených spolu 97 výziev a vyzvaní v celkovej sume 3,54 mld. €**, čo predstavuje 125 % alokácie OP KŽP. V roku 2022 bolo vyhlásených 7 výziev v celkovom objeme 91,75 mil. €.

Príprava a vyhlasovanie výziev na predkladanie dopytovo orientovaných projektov vychádza z harmonogramu výziev na príslušný rok (rok n), ktorý riadiaci orgán spracováva k novembru predchádzajúceho roka a v prípade potreby ho priebežne aktualizuje.

OP KŽP je dopytovo orientovaný program, t. j. jeho implementácia sa uskutočňuje prostredníctvom projektov predložených žiadateľmi a na základe ich dopytu.

Veľký projekt – fázovaný (projekt, ktorého celkové výdavky presahujú 50 mil. €)

V rámci OP KŽP je implementovaný 1 veľký projekt, pričom ide o dofinancovanie II. fázy projektu „ČOV Sever“, ktorého I. fáza bola realizovaná z Operačného programu Životné prostredie. Projekt bol riadne ukončený.

Národné projekty (projekty s vopred vymedzeným predmetom, ktoré realizuje vopred určený subjekt)

V rámci OP KŽP je implementovaných 9 národných projektov a na národný projekt „Envirocentrum Dropie“ je vyhlásené vyzvanie. Finančný objem národných projektov predstavuje celkovo sumu 183,4 mil. €, čo je približne 6,5 % z celkovej alokácie OP KŽP.

Národné projekty v rámci OP KŽP teda iba dopĺňajú projekty predložené v rámci výziev, čo svedčí o dopytovo orientovanom charaktere programu.

Stav zazmluvnenia

Zazmluvnenie k 31. 12. 2022 dosahuje sumu 2,45 mld. €, čo predstavuje 86,7 % alokácie OP KŽP a celkovo bolo zazmluvnených už 2 579 projektov. V roku 2022 bolo zazmluvnených 316 projektov v hodnote 297,87 mil. €, čo predstavuje cca 10,5 % z alokácie OP KŽP.

Stav zazmluvňovania korešponduje s dopytom, resp. pripravenosťou žiadateľov a kvalitatívnou úrovňou nimi predkladaných žiadostí o nenávratný finančný príspevok a zároveň zodpovedá charakteru podporovaných projektov. Prevažná časť investícií v rámci OP KŽP sa týka projektov v oblasti environmentálnej infraštruktúry, ktoré si vyžadujú náročnejšiu a zdĺhavejšiu projektovú prípravu (vrátane majetkovo-právneho vysporiadania pozemkov a získania príslušných povolení), ako aj zložitejšie postupy verejného obstarávania.

Do konca roka 2022 bolo podporených 1 497 prijímateľov, t. j. došlo s nimi k uzatvoreniu zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Z toho v roku 2022 bolo podporených 267 prijímateľov (v prípade, ak prijímateľ v rámci OP KŽP uzavrel viac zmlúv o nenávratný finančný príspevok, je započítaný len raz).

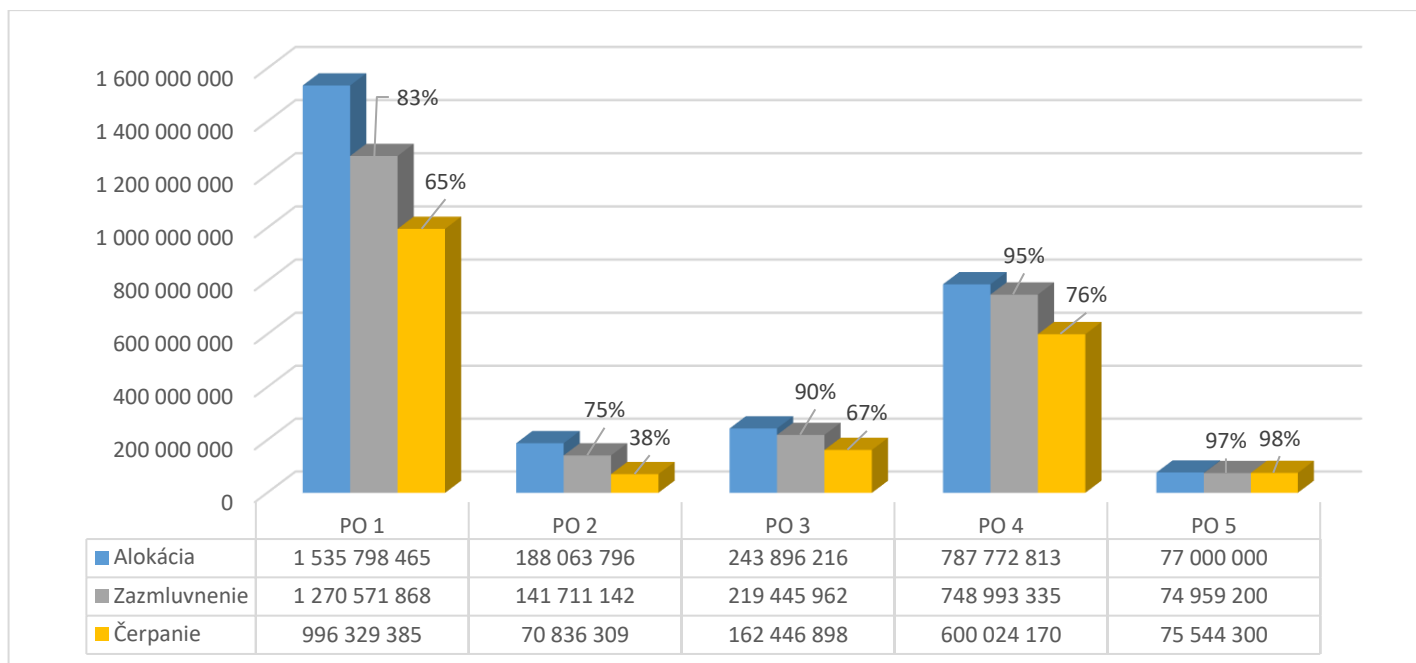
V rámci implementácie OP KŽP riadiaci orgán eviduje už 1 745 projektov, ktorých aktivity boli riadne ukončené.

Stav čerpania

Čerpanie na úrovni predložených žiadostí o platbu na Európsku komisiu k 31. 12. 2022 dosahovalo sumu 1,9 mld. €, čo predstavuje 67,3 % alokácie OP KŽP. V roku 2022 Certifikačný orgán deklaroval na Európsku komisiu výdavky

v celkovej sume 362 158 124,5 € (z toho za Európsky fond regionálneho rozvoja 188 958 858,6 € a za Kohézny fond 173 199 265,9 €). Nárast čerpania v porovnaní s rokom 2021 predstavoval 12,79 % z alokácie operačného programu.

Stav zazmluvnenia a čerpania (na úrovni predložených žiadostí o platbu na EK) v EUR

Napĺňanie merateľných ukazovateľov

Stav zazmluvnených hodnôt merateľných ukazovateľov programu korešponduje so zameraním vyhlásených výziev a dopytom, resp. pripravenosťou žiadateľov a dosahuje v priemere 88 % z cieľových hodnôt na rok 2023. Skutočný (dosiahnutý) stav hodnôt merateľných ukazovateľov fyzickej implementácie programu zodpovedá času nevyhnutnému na riadnu implementáciu jednotlivých aktivít projektov a v rámci OP KŽP predstavuje v priemere 59 % z cieľových hodnôt na rok 2023. Dosahovanie hodnôt finančných ukazovateľov programu zodpovedá stavu finančnej implementácie OP KŽP, ktorá dosahuje 67,3 % čerpania z alokácie operačného programu.

Stav plnenia vybraných ukazovateľov:

Zvýšená kapacita pre zhodnocovanie odpadov: skutočný stav **220 946,5 t/rok**

Novovybudované kanalizačné siete: skutočný stav **829,7 km**

Zníženie produkcie emisií PM10: zazmluvnené **1 567 055,8 kg/rok**

Počet obyvateľov využívajúcich opatrenia protipovodňovej ochrany: zazmluvnené **1081 osôb**

Plocha hydrogeologicky preskúmaného územia: zazmluvnené **84 080 ha**

Plocha pokrytia územia zabezpečeného systémom včasného varovania: zazmluvnené **2 267 434,8 ha**

Zníženie konečnej spotreby energie vo verejných budovách: skutočný stav **51 492 131,07 kWh/rok**

Množstvo tepelnej energie vyrobenej v zariadení s využitím obnovit. zdrojov energie : skutočný stav **5 835,7 MWh/rok**

Komunikačné aktivity

V rámci riadenej publicity boli aj v roku 2022 pravidelne zverejňované oznamy na webových sídlach OP KŽP www.op-kzp.sk; MŽP SR www.minzp.sk; SAŽP www.sazp.sk; SIEA www.siea.sk a MV SR www.minv.sk, ako aj na sociálnej sieti Facebook (<https://www.facebook.com/opkzp/>). Zverejnené informácie sa týkali najmä vyhlásených výziev na

predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok, termínov informačných podujatí a vydaní riadiacich dokumentov. V prípade zverejňovania výziev riadiaci orgán využil aj formu **tlačových správ** prostredníctvom webového sídla MŽP SR. Za rok 2022 publikoval **6 osobitných tlačových správ** týkajúcich sa zverejnených Usmernení k 58. a 72. výzve; projektu na vybudovanie zariadenia na mechanicko-biologickú úpravu zmesového komunálneho odpadu na Spiši; programu sanácie envirozáťaží; zverejnenej výzvy na projekty vypracovania akčných plánov a realizáciu opatrení s cieľom systematického mapovania, eradikácie, potlačovania a následného monitoringu invázných druhov rastlín a v neposlednom rade aj ohľadom presadenia možnosti navýšenia financovania eurofondových projektov pre zvyšujúce sa ceny.

V roku 2022, MŽP SR, ako riadiaci orgán pre OP KŽP, **zorganizoval 2 online informačné semináre** k vyhláseným výzvam prostredníctvom platformy MS Teams – vo februári k výzvam č. 15 (so zameraním na prípravu na opätovné použitie a recykláciu nebezpečných odpadov), č. 16 (so zameraním na prípravu na opätovné použitie a zhodnocovanie nie nebezpečných odpadov) a č. 58 (so zameraním na mechanicko- biologickú úpravu zmesových komunálnych odpadov). Druhý online seminár sa konal v apríli a bol venovaný výzve č. 56 (so zameraním na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov). Na spomínaných online seminároch sa **zúčastnilo celkovo 89 účastníkov**. Sprostredkovateľské orgány v roku 2022 informačné semináre neorganizovali. Riadiaci orgán pre OP KŽP za účelom efektívneho poskytovania informácií k aktuálnym výzvam prevádzkuje **infolinku** (+421 906 314 282), prostredníctvom ktorej záujemcovia získavajú odborné usmernenie k otázkam týkajúcich sa oprávnenosti žiadateľa, aktivít, výdavkov projektu, ako aj k spôsobu vyplňania žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

Informácie potenciálnym žiadateľom sú priebežne počas celého roka poskytované tiež písomne prostredníctvom zriadenej e-mailovej adresy: vyzvy.opkzp@enviro.gov.sk.

Príklady úspešne realizovaných projektov za rok 2022

Názov projektu: Makov - úprava toku Kysuca

Prijímateľ: Slovenský vodohospodársky podnik, š. p.

Realizácia projektu: 12/2018-02/2022

Náklady projektu (zdroj EÚ): 1 034 124,99 €

Výsledky projektu: Predmetom projektu bola realizácia protipovodňovej úpravy na toku Kysuca v rámci intravilánu obce Makov. Ten sa v čase intenzívnej zrážkovej činnosti a topenia snehu vybrežoval, čím v intraviláne obce a v okolí spôsoboval opakovanými povodňami významné škody na majetku, poľnohospodárskej pôde a potenciálne mohol ohroziť aj ľudské zdravie. Úpravou toku v celkovej dĺžke 485 m sa zabezpečilo prevedenie prietoku Q_{100} , zvýšila sa protipovodňová ochrana obce a umožnil jej územný a hospodársky rozvoj. Do budúcnosti stavba zabezpečí ochranu 19 obyvateľov bezprostredne ohrozených povodňami a zabráni povodňovým škodám v hodnote presahujúcej 6,6 mil. €.

Názov projektu: REKONŠTRUKCIA A MODERNIZÁCIA ROZVODOV TEPLA V OKRUHU KOTOLNE K-2

Prijímateľ: SLOBYTERM, spol. s r.o.

Realizácia projektu: 05/2022 – 09/2022

Náklady projektu (zdroj EÚ): 191 375,68 €

Výsledky projektu: Predmetom projektu je rekonštrukcia siete vybraných okruhov rozvodov tepla v meste Stará Ľubovňa. Hlavným cieľom projektu je rekonštrukcia existujúcich systémov centralizovaného zásobovania teplom pre energeticky účinnejšiu prevádzku a zníženie primárnej energetickej spotreby. Realizáciou projektu došlo k zníženiu primárnej energetickej spotreby pri pokrývaní dopytu po využiteľnom teple. Realizáciou projektu sa dosiahlo odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov vo výške 9,79 t/rok a úspora PEZ v systémoch centralizovaného zásobovania teplom výške 152,62 MWh/rok.